

A Néprajzi Múzeum online adatbázisa – Bihar-kutatóknak is

2012 decemberétől akár az otthonunkból is kutatható a Néprajzi Múzeum gyűjteményeinek egy része. A Magyarország legnagyobb online adatbázisaként hirdetett felületen a Néprajzi Múzeumban őrzött műtárgyak csaknem egynegyede, a dokumentumoknak is jelentős hányada érhető el az intézmény honlapján.

(<http://public.neprajz.hu/main.php?ab=Neprajz&tmpl=neprajz>)

Az adatbázisban való kutakodást keresőprogramok segítik. Egyszerű kereséssel az összes adatbázist áttekinthetjük egy kívánt szempont szerint – pl. megtudhatjuk, milyen műtárgyakat és dokumentumokat őriz az országos néprajzi múzeum saját vagy kutatott településünkről. Részletesebb keresésre is van módunk: a **Műtárggyűjtemények** címszó alatt pl. hat kisebb tematikus részgyűjteményt találunk (*gazdálkodás-, technológia-, háztartás-, textil-, rítusgyűjtemény*, illetve a Kárpát-medencén kívüli területekről gyűjtött műtárgyakkal a *regionális – nemzetközi – gyűjtemény*). Részletes leírás a műtárggyűjteményekről itt olvasható. <http://www.neprajz.hu/gyujtemenyek.php?menu=7>.

Az adatbázisban jelenleg fellelhető műtárgyak között Bihar vonatkozásában a legjelentősebb csoportot a Viski Károly által, 1925-ben Nagyszalontán gyűjtött darabok képviselik: mind az öt részgyűjteményben találunk egyebek mellett ezekből a tárgyakból (pl. a *háztartásgyűjteményben* helyben készült kerámiabutellákat, a *technológiagyűjteményben* szőlőskertkulcsokat stb.) A *Textilgyűjtemény* címszó alatt az ugyancsak Szalontán készült szűrőkből többre is bukkanhatunk, ezeket még Györffy István gyűjtötte Bátky Zsigmonddal 1909-ben. A *rítusgyűjteményben* szerepel számos, (a szalontaiak mellett) Köröstárkányban gyűjtött, 60-as évek eleji húsvéti hímes tojás, illetve itt kaptak helyet a gyermekjátékok is: többek között Mezősasról, Vértesről házi készítésű játékszerek, hangszerek.

Az **Etnológiai Adattár** tartalmazza a Néprajzi Múzeum változatos dokumentumtípusainak gyűjteményeit, amelyek közül jelenleg négy érhető el az adatbázisban (az adott gyűjteményeken belül eltérő arányú – 5–47% – a digitalizált és közzétett állomány aránya). A *Képarchívumban* a *rajz- és festménygyűjteményből* Bihar keresőszóra 33 adatot talált a program, ezek legnagyobb részét Schöberl Magda viseleti elemeket és gazdasági eszközöket ábrázoló tollrajzai teszik ki.

A *Fényképtár* két gyűjteménye (a fénykép-, illetve a diaposzítív-gyűjtemény) közül az előbbiben bukkanunk nagyszámú, csaknem 2000 találatra Bihar vonatkozásában. (Bár meg kell jegyezni, hogy a Hajdú-Bihar megjelöléssel szereplő tétetek is megjelennek a 'Bihar' keresőszóra, pl. 300 db, K. Kovács Péter által készített fénykép az Ohati Állami Gazdaságról.)

A bihari fotók túlnyomó részét Molnár Balázs felvételei képezik, amelyeket zömében 1950–55 között készített, elsősorban Komádiban, de találunk fényképeket Csökmőről, Váncsodról, Berettyószentmártonból, Magyarhomorogról („Magyarhomoróg” megjelöléssel – de mivel a keresőprogram nem tesz különbséget az ékezetes és ékezet nélküli betűk között, így ez nem jelent keresési nehézséget) is. Molnár Balázs fényképeinek témái nagyrészt az épületek, lakóházak, és a gazdasági munkák (szénagyűjtés, borsócséplés stb.), de megörökítette a halászeszközök készítésének folyamatait, továbbá egy temetést is végigfényképezett 1954-ben. Több életképet is találunk felvételei között, amelyek a viseletkutatásnak is szolgálhatnak adatot.

Szintén a *fényképgyűjteményben* található Hofer Tamás 1950-ben készült fotósorozata a komádi méhészet munkafolyamatairól, eszközeiről, Boros Mariettának a hajdúbagosi, sasteleki épületeit és a dinnyetermesztés munkamozzanatait megörökítő felvételei is (1952), illetve 1981-es feketetői vásár néhány pillanatát is megörökítette Papp János.

Az adatbázis egyik nagy előnye, hogy a böngészést segítő az adott találati rekordhoz kapcsolódó, más részgyűjteményben található tárgyak, dokumentumok listája is megjelenik az oldal bal oldali sávjában. A helynevek útvesztőjében (összevont települések, határon túli települések nevei stb.) való eligazodást pedig mindkét fő gyűjteménycsoportnál *helynévtár* menüpont segíti.

Az egyes találati elemekről részletes leírást találunk az adatbázisban, azonban – bár a honlap feltünteti az angol nyelvet is – egyelőre még csak az adatolás meghatározásai olvashatók idegen nyelven, a tárgyleírás maga nem.

A Néprajzi Múzeum adatbázisát – a honlap ígérete szerint – folyamatosan bővítik.

Az adatbázis létrejöttének körülményeiről bővebben itt olvashat http://magyarmuzeumok.hu/muhely/965_nemzetkozi_szinten_is_jelentos_online_adatbazis